

Vásárhelyi Mária kritikája a jobboldali médiáról

2006. Vásárhelyi Mária kritikája a jobboldali médiáról

2006. január 5.

Rengeteg baj van a balliberális médiával is, ám az legalább nem dezinformál tudatosan, nem hazudik és nem szélsőséges - véli Vásárhelyi Mária. A médiaszociológust saját elfogultságáról, édesapjáról és '56-ról is kérdeztük.

Jobboldali médiapitbullok

- Többször írta az Élet és Irodalomban, hogy a jelenlegi kormánynak nincs médiapolitikája, hanem pillanatnyi politikai és gazdasági érdekek határozzák meg döntéseit. Mit hiányol?
- Nincs átfogó koncepciójuk arról, hogy képzelik el a médiapiac működését. Nem a politikai akarukat kellene ráerőltetni persze a médiára, hanem gondolniuk valamit a közszolgálati médiumokról. Az a szöveg, hogy ezek függetlenek, az porhintés. Ha már megalkották a politikai befolyást intézményesítő médiatörvényt, mégiscsak képtelenség, hogy kizárólag annyit gondoljanak a médiáról: jól működik, ha ők maguk sokat szerepelnek benne. Az ORTT-ben és a közszolgálati médiumok irányító testületeiben - néhány kivételtől eltekintve - pártkáderek ülnek, akiknek többsége nem ért a feladatához. Az MSZP és részben az SZDSZ ezeket a posztokat is a klientúra jutalmazására használja.
- A Fidesz négy évében Ön sokszor írt arról, hogy korlátozzák a sajtószabadságot. A ciklus közepén végzett újságírói vizsgálata szerint a többség soha ilyen rosszul nem érezte magát. Mit várt a szociálliberális koalíciótól?
- Hogy a politika hátrébb vonul a médiapiacon, a korábbinál fontosabb szerephez jutnak a szakmai szempontok, és a politikusok békén hagyják a közszolgálati intézményeket. Végre befejeződik a pénzkiszárazás az MTV-ből - már amennyi még maradt. De abban a pillanatban, amikor megkötötték a szerződést a Napkeltével, világos volt, hogy másról lesz szó.
- A politikát a klientúra érdekli
- Miről?
- Saját politikai érdekeik képviseléről. A Napkeltében húsz ember forog vetésforgóban; felkészületlen műsorvezetők kérdéseire politikusok adnak üres válaszokat, nem felismerve, hogy ezzel többet ártanak maguknak és a politika maradék presztízsének, mint amennyi hasznuk származik ebből.
- A Fidesz-kormány idején gyakran bírálta a kormánypárti befolyást. Most ilyesmiről nem ír.
- Közvetlen beavatkozást, kézi vezérlést nem érzek, bár néhány személycsere esetében nyilvánvaló a politikai nyomás. De nem az történik, ami a Fidesz idején, amikor gyakorlatilag a MEH-ből irányították a közmédiumokat és terrorizálták a kereskedelmi csatornákat.
- Nem elfogult Ön?
- Nem hiszem. Bár az ORTT elemzéseivel sok szakmai problémám van, azért az alapvető tendenciákról tájékoztatnak, és megerősítik azt, amit nézőként tapasztalok, hogy lényegesen enyhébb és áttételesebb a médiára nehezedő politikai nyomás. A köztévével nem az a baj, hogy kiegyensúlyozatlan, hanem hogy a műsorszerkesztés koncepciótlan, a műsorok többsége unalmas. És az is vitathatatlan, hogy a mostani koalíció nem küldte a közszolgálati médiumokba a jobboldali médiapitbullok baloldali pandantjait - ha egyáltalán vannak ilyenek.
- Forró Tamás és Juszti László?
- Forró ma már nem a média problémája. Nem azt mondtam, hogy nem hoztak helyzetbe a kormánykoalícióval rokonszenvező újságírókat, de egyrészt ha ezt szakmai teljesítményük indokolta, akkor nem találok benne semmi kivetnivalót, másrészt olyan esetet nem tud említeni

az elmúlt négy évből, amikor gyakorló rasszistákat, antiszemitéket, kirekesztőket neveztek ki a közszolgálati média vezető pozícióiba.

- A jobboldali médiát Ön elfogultnak és manipulatívnak írja le. A baloldali nem ilyen?
- Vannak minőségi különbségek. Önmagában az, hogy egy lapnak van saját szellemisége, az nagyon helyes. Ettől azonban nem kell pártlappá válnia, megőrizheti függetlenségét, ami egy ilyen kis piacon nehéz, de nem megoldhatatlan feladat. Lengyelországban Adam Michnik lapja, a Gazeta a rendszerváltás óta őrzi piacvezető pozícióját. Nálunk mindkét oldalon van olyan lap, amely vállalja pártkötődését - a baloldalon ilyen a Népszava, mégsem említeném egy lapon a pártbulletinként működő Magyar Nemzettel.
- Nem mér-e kettős mércével, amikor azt mondja, a jobboldali és baloldali média nem összehasonlítható?
- Ők mérnek kettős mércével. Én vállaltan balliberális beállítottságú ember vagyok, de napestig tudnám sorolni a balliberális médiával kapcsolatos problémáimat. Elvértve látok jelentős újságírói teljesítményt, tudom, hogy bizonyos ügyeket elhallgatnak, és érzékelem, hogy tehetséges fiatal újságírókat beszippantanak és megpróbálnak elszűrkiteni.
- De minderről nemigen ír.
- A Horn-kormány médiapolitikáját sokat kritizáltam. Ám a balliberális újságírók nem lépik át a demokratikus játéktér határait, nem feszegetik a rasszizmus és az antiszemitizmus határait.
- A 2002-es kampány után ön a Nemzet pártosságát elemezte. A baloldali lapok nem válnak ugyanilyenné a kampányban?
- A vélemények elfogultsága más, mint az olvasó tudatos dezinformálása, a hazudozás és a politikai szélsőségek melletti kampányolás. Néhány hete Bayer Zsolt Gotovinát éltető cikket jelentetett meg - ez már a demokrácia és a humanizmus híveinek és ellenségeinek vitája.
- Másrészt a baloldalon is találunk példákat a rasszizmusra, a kommunista múlt relativizálására.
- A múlt relativizálása ugyanúgy divat a jobb-, mint a baloldalon. Ám míg a baloldal ma már inkább dugdosná "saját kommunistáit", addig a Fidesz a kirakatba teszi őket: Szűrös, Pozsgay, Csintalan mára arculatuk részévé váltak. Bár ettől minden jobb érzésű embernek kifordul a gyomra.
- Visszatérve a lapokra: a baloldaliak se hemzsegnek a szoci kormány félrelépéseitől.
- De még mindig kritikusabbak, és nem használnak olyan nemtelen eszközöket az ellenfél lejáratására, mint a jobboldali médiumok. A Nemzetben volt egy sorozat balliberális politikusok házairól, "Szép nagy házak" címmel. Ha az adott politikus háza nem volt elég pazar, akkor a szomszédét fényképezték le. Ilyet tényleg csak a kommunisták tettek, ez tudatos manipulálás. A média úgy működik, mint a párt ostora, kiadják, hogy kit kell kinyírni, és aztán: mindent bele! hajrá!

Varró Szilvia